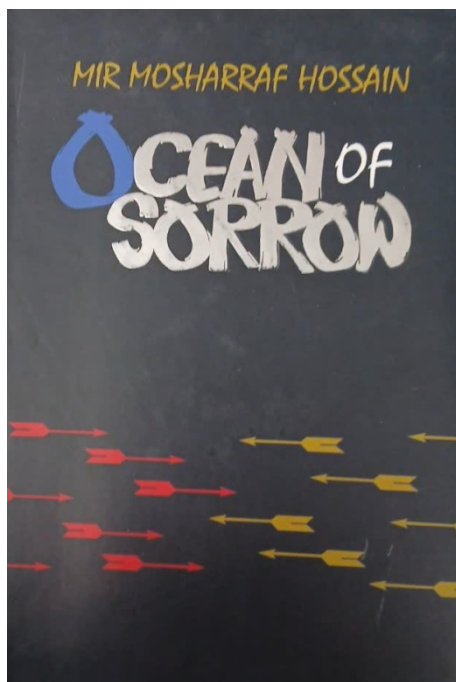

معرفی کتاب

دکتر محمدرضا فخر روحانی^۱

اقیانوس اندوه به قلم میرمشرف حسین، مقتل حسینی به زبان بنگالی است. میرمشرف حسین در سال ۱۸۴۷م/ ۱۲۲۶ش در بنگلادش از پدری شیعه و مادری که از هندوئیسم به تشیع گرویده بود، متولد شد. زبان‌های فارسی و عربی را در منزل و از معلمان خصوصی و زبان بنگالی را در مدرسه آموخت.

میرمشرف حسین از نوجوانی به دلیل مطالعه فراوان با روزنامه‌های محلی همکاری جدی داشت و خوش قلم بود. او از جمله نخستین نویسندگان شیعی بود که در هندوستان تحت استعمار

انگلستان در ادبیات بنگالی به شهرت رسید. نوشته‌های وی امروزه به‌عنوان نمونه‌های

بارز و قابل توجه ادبیات زبان بنگالی خوانده می‌شود.

برخوردار بودن از پیشینه دینی و شیعی، دسترسی به منابع اسلامی به عربی، فارسی و اردو به میر مشرف حسین این امکان را داد تا بتواند گونه‌ای از مقتل حسینی را به زبان نظم و نثر، به شکل روایی و به‌سان تلفیقی از گفتگو و گزارش بنویسد. این مقتل که عنوان آن در زبان بنگالی بیشاد شیندو تلفظ می‌شود؛ در فارسی به معنای اقیانوس اندوه است که در طی سال‌های ۱۸۸۵ تا ۱۸۹۰ در سه بخش چاپ شد. ترجمه انگلیسی این کتاب در سال ۲۰۱۶ به قلم دکتر فخر العلم (با تلفظ بنگالی فکر العلم) توسط انتشارات فرهنگستان علوم بنگلادش در داکا، پایتخت بنگلادش منتشر شد.

کتاب اقیانوس اندوه در سه بخش در سال ۱۸۸۵ میلادی در کلکته هند چاپ شد. بخش اول با عنوان «محرم» در ۲۶ فصل، بخش دوم با عنوان «نجات» در ۳۰ فصل، و بخش سوم با عنوان «کشتن یزید» در ۵ فصل تنظیم شد. در مجموع این ۶۱ فصل صحنه‌هایی دراماتیک، تخیلی و البته با اشاراتی به جنبه‌های مهم از زندگی دو امام همام حسنین به خوانندگان عرضه می‌کند.

کتاب اقیانوس اندوه به‌عنوان یک اثر ادبی قابل تحسین در ادبیات بنگالی مطرح شده‌است. این اثر هم‌سنگ دوازده بند محتشم کاشانی در ادبیات فارسی و مرثیه‌های میر انیس در ادبیات اردو است.

شایسته توجه است که این‌گونه آثار را باید هم به لحاظ ساختار داستان‌سرایی و هم اصالت صحنه‌ها و شخصیت‌هایی که در داستان معرفی شده‌اند، مورد بررسی و نقد قرار داد.

